денежных потоков приводит к росту платежеспособности и ликвидности предприятия.

На стадии *спада* происходит снижение объемов производства, сокращение выручки, рост затрат, снижение либо отсутствие прибыли, что проявляется в отрицательной величине денежного потока. Организация прибегает к инвестициям, различным видам финансовой поддержки.

В этот период задачами финансового механизма предприятия является устранение неплатежеспособности, восстановление финансовой устойчивости и обеспечение финансового равновесия. Политика управления денежными средствами должна быть направлена на увеличение их притока и на уменьшение текущей потребности в оборотных средствах.

Исходя из вышеизложенного, можно распределить функции финансового механизма предприятия следующим образом: на стадии роста предприятия велика роль стимулирующей функции финансового механизма, а при старении – стабилизирующей. Контрольная, распределительная, организационная и обеспечивающая функции проявляются на всех стадиях жизненного цикла предприятия.

Определение задач финансового механизма предприятия с учетом стадий жизненного цикла позволяет выделить приоритетные направления финансового развития предприятия на каждой стадии (табл. 1).

Таким образом, при разработке финансовой политики предприятия, определении целей функционирования действующего финансового механизма, а также приоритетного направления финансового развития необходимо учитывать фактор цикличности.

Дмитрієв Є.Є.
асистент кафедри міжнародної економіки
ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», м. Суми

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ РЕСПУБЛІКИ СЕРБІЯ

Шлях України до Європейської спільноти передбачає, в тому числі, перебудову банківського сектору за вимогами стандартів діяльності в ЄС. Звичайно, такий шлях потребує від банківського співтовариства та від Національного банку певних витрат, як матеріальних, так і моральних, що підчас кризових явищ в економіці, може здатись марнотратством. Однак, для України, в даному випадку, прикладом може слугувати Республіка Сербія, яка незважаючи на всі внутрішні політичні та економічні проблеми (такі як глибока економічна криза викликана розпадом Югославії, а також воєнною інтервенцією та сепаратиським конфліктом у Косово, який не припиняється і досі) змогла перебудувати свою економіку та банківський сектор згідно зі стандартами ЄС, результатом чого стало набуття 1 березня 2012 країною статусу кандидата в члени Євросоюзу.

На сьогодні банківська система Сербії характеризується відкритістю та прозорістю, і хоча в ній спостерігаються певні кризові явища, пов'язані з високими процентними ставками за кредитами, однак, регулятор прикладає всіх зусиль для стабільного функціонування системи та недопущення криз ліквідності в банківському секторі.

Основним регулятором банківського ринку є Народний банк Сербії (Народна банка Србије), який використовує наступні інструменти для управління ліквідністю банківського сектору:

- операції на відкритому ринку;
- обов'язкові резервні вимоги;
- постійні механізми стерилізації або надання ліквідності [1].

Народний банк Сербії (НБС) використовує операції на відкритому ринку через купівлю та продаж цінних паперів для регулювання ліквідності в банківському секторі, а також впливає на рух короткострокових процентних ставок.

Залежно від цілей, динаміки та методів реалізації, операції на відкритому ринку, що проводяться НБС класифікуються наступним чином:

- основні операції – операції зворотного РЕПО або РЕПО продаж цінних паперів зі строком погашення тиждень, операції проводяться на регулярній основі через стандартні аукціони, відповідно до заздалегідь затвердженого графіку. За даними НБС на останніх аукціонах середньозважена відсоткова ставка за операціями РЕПО складала 9,40%, а максимальна і мінімальна відповідно складали 9,50% та 9,10%. Обсяг операцій становить зазвичай 100 000 динарів [2];
- довгострокові операції – здійснюються в першу чергу з тим, щоб підтримати в довгостроковій перспективі ліквідність у банківському секторі. Дані операції, як правило, проводяться у формі стандартних аукціонів;
- коригувальні операції – проводяться при необхідності, для запобігання або пом'якшення наслідків раптового порушення ліквідності у банківському секторі, зокрема через значні коливання короткострокових процентних ставок. Коригувальні операції проводяться через термінові аукціони [1].

НБС здійснює грошово-кредитні операції під заставу цінних паперів у національній валюті, що емітовані:

- Національним банком Сербії;
- Республікою Сербія;
- Міжнародними фінансовими організаціями і банками.

З метою реалізації цілей управління ліквідністю банківської системи НБС може використовуватись коригування номінальної вартості цінних паперів, що є предметом операцій РЕПО (табл. 1).

Таким чином, операції на відкритому ринку являються основним інструментом для регулювання ліквідності банківського сектору. На відміну від операцій на відкритому ринку монетарна влада Сербії використовує обов'язкові

резервні вимоги лише як допоміжний інструмент регулювання ліквідності банківської системи, коли інші ринкові заходи не ефективні.

Таблиця 1

Відсоткові ставки коригування для цінних паперів РЕПО

Вид цінних паперів	Строк до погашення, днів	Коригування, %
Операції прямого РЕПО		
Казначейські векселі, емітовані НБС	До 371	0,00%
Операції зворотного РЕПО		
Казначейські векселі, емітовані НБС	До 371	18,00%
Дисконтовані цінні папери Республіки Сербія та міжнародних фінансових інститутів	до 371	18,00%
	372-731	30,00%
Купонні цінні папери Республіки Сербія та міжнародних фінансових інститутів	До 371	9.00%
	372-731	11.00%
	732-1096	12.00%
	більше 1096	19.00%

Джерело: *узагальнено автором за [3]*

Наразі, встановлені нормативи обов'язкових резервів в національній валюті до 2-х років – 5%, більше 2-х років – 0%, в іноземній валюті 29% та 22% відповідно. Окремо встановлюються нормативи резервування для іноземної валюти, що прив'язана до зобов'язань у національній валюті, які становлять 50% [4]. НБС виплачує банкам проценти на середньоденний залишок обов'язкових резервів по ставці 2,5% річних [4].

Щодо постійно діючих механізмів регулювання ліквідності то НБС використовує інструментарій кредитів овернайт для підтримання щоденної ліквідності комерційних банків під заставу цінних паперів. Також використовуються овернайт депозити для стерилізації надлишкової ліквідності банківської системи. Процентні ставки за даними видами операцій визначаються на ринковій основі, проте з урахуванням ключової процентної ставки, яка для кредитів овернайт визначається як облікова ставка, збільшена на 2,5 в.п., а для депозитів - як облікова ставка, зменшена на 2,5 в.п. [5]. Таким чином, ставка за кредитами становить 13%, а за депозитами – 8%. Проте на міжбанківському ринку середня ставка за кредитами овернайт BEONIA (Belgrade OverNight Index Average) наразі в середньому складає 8.56% [6].

Отже, управління ліквідністю банківської системи здійснюється на основі та з використанням ринкових механізмів й інструментів. Народний банк Сербії прагне до максимальної відкритості своєї політики, щодо управління ліквідністю, з метою протидії ринковим шокам через повне інформування учасників ринку.

Література

1. Инструменти монетарне политике Народна банка Србије [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbs.rs/internet/cirilica/30/30_4/index.html
2. Главне трансакције, обрнути репо аукције октобар 2, 2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbs.rs/internet/cirilica/scripts/showContent.html
3. Колатерал за монетарне операције и управљање ризицима НБС [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbs.rs/internet/english/30/30_4/30_4_2/30_4_2_1.html
4. Обавезна резерва Народна банка Србије [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbs.rs/internet/english/30/30_4/30_4_1/index.html
5. Камата по основу обавезне резерве Народна банка Србије [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbs.rs/internet/english/30/30_4/30_4_1/30_4_1_5.html
6. BEONIA (Belgrade OverNight Index Average) [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbs.rs/internet/english/33/33_5/beonia/index.html

Дончак І.Г.
студентка 6 курсу, спеціальності фінанси та кредит
Київський університет ринкових відносин

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Кількісна оцінка компонентів інвестицій, зокрема, грошових надходжень і платежів, становить складне завдання, оскільки на кожний з них справляє вплив багато різноманітних факторів, а самі оцінки охоплюють достатньо тривалий відтинок часу. Функціонування сучасної економіки будь-якої країни неможливе без ефективної системи інвестиційної діяльності підприємств.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану методів оцінки ефективності інвестиційної діяльності підприємств.

З метою обґрунтування інвестиційних проектів, які виконуються на підприємстві можуть використовуватися різні узагальнюючі показники і методи їхнього розрахунку. За ознакою обліку в інвестиційних розрахунках фактора часу методи поділяються на:

динамічні, в яких всі грошові надходження й платежі дисконтуються на момент часу прийняття рішення про інвестування капіталу;

статичні, які є приватним випадком динамічних і можуть використовуватися за умови сталості у часі грошових потоків.

Для приведення різночасних витрат, результатів та ефектів використовується норма дисконту d, яка дорівнює прийнятій для інвестора нормі доходу на капітал. Технічно приведення до базисного моменту часу витрат, результатів та ефектів, які мають місце у t-му періоді розрахунків реалізації проекту, зручно проводити шляхом їх множення на коефіцієнт дисконтування dt, який знаходиться для постійної норми дисконту d, як:

$$d_t = \frac{1}{(1+d)^t} \quad (1)$$

де: t — номер кроку розрахунків (t=0, 1, 2, ..., T), а T — горизонт розрахунків. Якщо щорічний потік готівки постійний і надходження

Дмитрієв, Є. Є. Особливості управління ліквідністю в банківській системі республіки Сербія [Текст] / Є. Є. Дмитрієв // Проблеми соціально-економічного розвитку підприємництва : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 14-15 листопада 2013 р. - Серія Економіка. Фінанси. - Дніпропетровськ : Герда. - 2013. - С.158-161.